

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย
มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ.

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม
พุทธศักราช ๒๕๕๖

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ.

พิมพ์ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖

จำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖

ที่ปรึกษา

นายชาย นครชัย

อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

นางวีไล วิทยานารถไพศาล

รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

นายดำรงค์ ทองสม

รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

นางสุนันทา มิตรงาม

ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมศึกษา

นางกุลยา เรือนทองดี

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านภูมิปัญญา

คณะกรรมการ

นางสุกัญญา เย็นสุข

หัวหน้ากลุ่มปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญา

นางสาวหทัยรัตน์ จิวจินดา

นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ

นางสาวเบ็ญจรัตน์ มาประณีต

นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ

นายอภิชาติ ดีไชย

นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

กลุ่มปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญา

สถาบันวัฒนธรรมศึกษา (สำนักมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม)

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

โทรศัพท์ ๐๒ ๒๔๗ ๐๐๑๓ ต่อ ๑๓๑๒-๔

โทรสาร ๐๒ ๖๔๕ ๓๐๖๑

<http://ich.culture.go.th>

 มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

คำนำ

ประเทศไทย เป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมสูงยิ่งประเทศหนึ่งในโลก ทั้งวัฒนธรรมที่จับต้องได้และวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งได้แก่ ทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญนั้น ในปัจจุบันทุกประเทศในโลกให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นสิ่งซึ่งเสี่ยงต่อการสูญหาย อันสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก กระแสโลกาภิวัตน์ ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมีการนำมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้บางอย่างไปใช้ในทางที่ผิดหรือถูกนำไปใช้อย่างไม่เหมาะสมอีกด้วย จึงจำเป็นต้องมีมาตรการคุ้มครองมรดกวัฒนธรรมเหล่านี้อย่างเร่งด่วน

โดยเหตุนี้ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ เห็นชอบแผนการตรากฎหมายที่จำเป็นต่อการดำเนินงานตามนโยบายและแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘ (แผนนิติบัญญัติ) ลำดับที่ ๔๗ นโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต (๔.๔) ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ. โดยกำหนดให้เสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีภายในปี ๒๕๕๗ และได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม เป็นผู้ดำเนินการ

ในการนี้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจึงได้จัดพิมพ์หนังสือร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ. ขึ้น เพื่อเป็นคู่มือประกอบการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างความรู้ความเข้าใจประกอบการพิจารณาให้ความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อให้ได้มาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติต่อไป

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

กฤษณาพันธ์ ๒๕๕๖

สารบัญ

สาระสำคัญ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	๕
องค์ประกอบร่างกฎหมาย	๖
เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ	๖
ผลกระทบต่อประชาชนในการตรากฎหมาย	๑๔
ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ.	๑๕
บันทึกหลักการและเหตุผล	๑๕
หมวด ๑ บททั่วไป	๑๘
หมวด ๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้	๑๙
หมวด ๓ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้ประจำจังหวัด	๒๓
หมวด ๔ การขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	๒๔
หมวด ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	๒๘
หมวด ๖ การแก้ไขและเพิกถอนทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	๓๐
หมวด ๗ กองทุนคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้	๓๑
หมวด ๘ บทกำหนดโทษ	๓๔
การดำเนินงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม	๓๕
การนิยามความหมายของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๓๖
การขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ	๓๘
รายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว	๔๐
การเข้าเป็นภาคีสัญญะว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้	๔๖

สาระสำคัญ
ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วย
มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ.

เหตุผลในการเสนอร่างกฎหมาย

เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งกำหนดคุ้มครองวัฒนธรรมที่จับต้องได้ มีพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. ๒๕๔๒ และพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา การแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมการคุ้มครอง มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามแนวทางขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และ วัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ดังนั้น เพื่อให้กฎหมายของประเทศไทยที่มีบทบัญญัติดังกล่าว อยู่แล้วซ้ำซ้อนขัดแย้งกัน และเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายที่ได้ประกาศใช้บังคับอยู่แล้ว จึงได้กำหนดหลักการของกฎหมายไว้ให้มีขอบเขตเฉพาะการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้หรือภูมิปัญญาดั้งเดิมทางวัฒนธรรม โดยไม่ให้มีผลไปซ้ำซ้อนหรือแย้งกับ การคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะอยู่แล้ว

การกำหนดชื่อของกฎหมายจะมีส่วนสำคัญที่แสดงถึงสาระสำคัญของขอบเขต หรือหัวข้อสำคัญของกฎหมายฉบับนั้น ๆ ซึ่งจากผลการศึกษาขอบเขตของการคุ้มครอง มรดกทางวัฒนธรรมขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และกฎหมายประเทศต่าง ๆ ทั้งในแถบทวีปยุโรปและเอเชียซึ่งแบ่งประเภทของวัฒนธรรม ออกเป็นสองประเภท ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Cultural Heritage) และมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) และโดยที่ประเทศไทย ได้มีพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ ซึ่งเป็นกฎหมายคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้แล้ว ดังนั้น ขอบเขต ของกฎหมายคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จัดทำต่อไปนี้จะมุ่งหมายเพียงการคุ้มครองมรดก ทางวัฒนธรรมประเภทที่จับต้องไม่ได้ การกำหนดชื่อของกฎหมายจึงได้ชื่อว่า “ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ.”

องค์ประกอบร่างกฎหมาย

ร่างกฎหมายว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ มีองค์ประกอบทั้งหมด แบ่งเป็น ๘ หมวด ๕๖ มาตรา และบทเฉพาะกาล ดังนี้

หมวดที่ ๑ บททั่วไป

หมวดที่ ๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

หมวดที่ ๓ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ประจำจังหวัด

หมวดที่ ๔ การขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

หมวดที่ ๕ การคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

หมวดที่ ๖ การแก้ไขและเพิกถอนทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

หมวดที่ ๗ กองทุนคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

หมวดที่ ๘ บทลงโทษ

บทเฉพาะกาล

เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๑. คุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ มีคุณค่าด้านจิตใจหรือผลงานซึ่งควรค่าแก่การรักษาไว้ตามแนวทางการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) ขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) โดยต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- วัฒนธรรมทางภาษา และการสร้างสรรค์ทางภาษา รวมทั้งการแสดงออกโดยใช้ภาษาเป็นสื่อถ่ายทอด

- ศิลปะการแสดงและการดนตรี

- การปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และประเพณีหรือเทศกาล

- ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล

- ผลงานซึ่งเป็นงานช่างฝีมือดั้งเดิม

- มีลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๒. กำหนดกระบวนการในการได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมโดยวิธีการขึ้นทะเบียนต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เพื่อให้มีผลผูกพันและการดำเนินงานได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรม

๓. กำหนดโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมาย ดังนี้

๓.๑ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๓.๑.๑ องค์ประกอบของคณะกรรมการ กำหนดให้มีคณะกรรมการฯ ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาด้านการบริหารจัดการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้โดยมีองค์ประกอบจากภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ ภาคการเมืองภาคราชการ ผู้แทนชุมชน ตลอดจนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญในหลายด้าน เช่น ด้านมรดกทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมพื้นบ้านศิลปะการแสดง ศาสนา สุขภาพ กฎหมาย และกีฬาและนันทนาการ เป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการเพื่อให้มีการระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลาย เพื่อเข้ามาทำหน้าที่ขับเคลื่อนงานด้านการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ อธิบดีกรมศิลปากร อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมการท่องเที่ยว อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา ประธานสภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย และประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย

(๓) กรรมการผู้แทนชุมชนจำนวนหกคนซึ่งได้รับการคัดเลือกจากชุมชนในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตกภาคละหนึ่งคน

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมพื้นบ้าน ศิลปะการแสดง ศาสนา สื่อสารมวลชน สุขภาพ กฎหมาย หรือกีฬาและนันทนาการ

๓.๑.๒ กำหนดให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ มีบทบาทและหน้าที่ในฐานะที่เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาในการกำหนดนโยบายและแผนการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ผ่านทางวิธีการต่าง ๆ เช่น กำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์ในการขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ กำหนดมาตรการในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ไม่ให้สูญหายและมีการสืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง การกำกับติดตาม และประเมินผลการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ การประกาศเกียรติคุณเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อการคุ้มครองส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ รวมทั้งมีอำนาจจรรยาบรรณเกี่ยวกับการบริหารกองทุนคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เป็นต้น

๓.๑.๓ หน่วยงานสนับสนุนงานของคณะกรรมการ

กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจะทำหน้าที่ในการสนับสนุนงานของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ รวมทั้งมีหน้าที่ในการให้การศึกษาอบรมและดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๓.๒ คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ประจำจังหวัด

กำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ประจำจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ วัฒนธรรมจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ นายกองดีการบริหารส่วนจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด และประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอซึ่งเลือกกันเองจำนวนสองคน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมพื้นบ้าน ศิลปะการแสดง ศาสนา สื่อสารมวลชน กฎหมาย หรือกีฬาและนันทนาการ จำนวนสามคน มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- เสนอแนะต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในการจัดทำนโยบายและแผนการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

- ประสานงานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนในจังหวัดที่เกี่ยวข้องเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

- จัดทำบัญชีรายชื่อมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในจังหวัด

- ประเมินผลการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในจังหวัด

- เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในจังหวัด

- ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๓.๓ กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

กำหนดให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมซึ่งเป็นหน่วยงานด้านวัฒนธรรมและมีผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นนักวิชาการในด้านการคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรม เป็นหน่วยงานหลักในการปฏิบัติงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- จัดทำนโยบายและแผนการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

- รวบรวมข้อมูลและจัดทำทะเบียนเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

- ประกาศมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นระดับชาติ ระดับท้องถิ่น หรือระดับบุคคล รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

- เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน
- ส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมในการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๔. กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ดังนี้

๔.๑ การขึ้นทะเบียน

กำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยกำหนดวิธีการดำเนินการแบ่งออกเป็น ๓ กรณี ได้แก่

(๑) ให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีหน้าที่รวบรวมข้อมูลในการจัดทำทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๒) ให้ชุมชนที่มีถิ่นฐาน มีการสืบทอด และมีการร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องยื่นคำขอขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ โดยการตั้งตัวแทนยื่นคำขอเป็นหนังสือต่ออธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมซึ่งเป็นนายทะเบียน

(๓) ให้สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย สภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมตำบล หรือสภาวัฒนธรรมอื่น ตามกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรมแห่งชาติยื่นคำขอต่อนายทะเบียนเพื่อขอขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ต่ออธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมซึ่งเป็นนายทะเบียน

๔.๒ ในการพิจารณาขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ นายทะเบียนจะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ความโดดเด่นและคุณค่าเชิงสร้างสรรค์ของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้สำหรับท้องถิ่นหรือของประเทศชาติ

(๒) มีความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านประวัติศาสตร์ และด้านวัฒนธรรม

(๓) สามารถอ้างอิงหรือสืบค้นองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาดั้งเดิมของวัฒนธรรมได้

(๔) มีคุณลักษณะบ่งบอกความเป็นมรดกภูมิปัญญาดั้งเดิมทางวัฒนธรรมของชุมชนหรือท้องถิ่นซึ่งมีคุณค่าซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ คุณค่าทางจิตใจ หรือผลงานควรค่าแก่การรักษาไว้

(๕) มีความจำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้มิให้เกิดการสูญหาย

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาเพื่อขอขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่มีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศ หรือก่อให้เกิดความแตกแยกทางวัฒนธรรมจะขึ้นทะเบียนไม่ได้ และเมื่อได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว จะนำไปเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์อันมีลักษณะเป็นการหมิ่นสถาบันพระมหากษัตริย์ กระทบกระเทือนต่อศาสนา กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ หรือเป็นไปในทางที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนไม่ได้

๔.๓ การแก้ไขข้อผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนในข้อเท็จจริงในรายการที่รับขึ้นทะเบียน กำหนดให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้แก้ไขข้อผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนดังกล่าวได้ และให้อำนาจนายทะเบียนในการเพิกถอนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นั้นออกจากทะเบียนได้ ในกรณีที่มีการดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยอำพราง หรือโดยมีข้อมูลผิดจากความเป็นจริงในขณะที่รับขึ้นทะเบียน

๕. การคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๕.๑ กำหนดให้มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ขึ้นทะเบียนแล้ว มีสิทธิได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมดังต่อไปนี้

(๑) เงินอุดหนุนจากกองทุนตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

(๒) การช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในด้านวิชาการ และการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบทางด้านวัฒนธรรม รวมทั้งการฝึกอบรม แก่บุคคลที่สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๓) การช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมด้านการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๔) สถานที่จัดการแสดงหรือนิทรรศการต่างๆ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

(๕) การช่วยเหลือทางด้านอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๕.๒ เมื่อชุมชนหรือสภาวัฒนธรรมได้ขึ้นทะเบียนแล้ว หากมีความประสงค์จะขอรับการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการจัดทำโครงการและแผนงานที่มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ เสนอต่อนายทะเบียน

(๑) ชื่อชุมชนหรือสภาวัฒนธรรม

(๒) รายละเอียดของโครงการและแผนงาน ได้แก่ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ระยะเวลาดำเนินการโครงการ แผนปฏิบัติการ สถานที่ผู้รับผิดชอบ และผลที่คาดว่าจะได้รับ

(๓) กรอบงบประมาณและประมาณการค่าใช้จ่าย

(๔) รายละเอียดอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

๕.๓ การควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินที่ได้รับอุดหนุนในกรณีที่น่าสงสัยว่าไม่ปฏิบัติตามโครงการและแผนงาน และมีลักษณะไม่สุจริต ให้นายทะเบียน(อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม) มีอำนาจแจ้งให้ชุมชนหรือสภาวัฒนธรรมนั้นมาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสาร รวมทั้งเรียกผู้ที่เกี่ยวข้องให้มาชี้แจงหรือส่งเอกสารหลักฐานอื่นได้

๕.๔ การส่งเสริมให้มีการนำมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ขึ้นทะเบียนแล้วไปใช้ได้ แต่ต้องแสดงถึงแหล่งที่มาของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นั้นและถ้ามีการนำมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ไปใช้จะต้องไม่ดัดแปลงหรือบิดเบือนให้แตกต่างไปจากสาระสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ เว้นแต่จะได้ระบุถึงแหล่งที่มาและแสดงถึงการประยุกต์หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่เพิ่มเติมจากสาระสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นั้น

๕.๕ กำหนดบทคุ้มครองโดยห้ามการนำมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ไปเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์อันมีลักษณะเป็นการหมิ่นสถาบันพระมหากษัตริย์ กระทบกระเทือนต่อศาสนา กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ หรือเป็นไปในทางที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๖. กองทุนคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๖.๑ กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการคุ้มครอง ส่งเสริม และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ประกอบด้วยทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้ เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายหรือโดยนิติกรรมอื่น เงินตอบแทนที่ได้จากการให้การอุดหนุนหรือให้กู้ยืมเงินกองทุนไปลงทุนดำเนินการ และดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน ซึ่งเงินและดอกผลทั้งหมดไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และกำหนดให้ผู้ที่บริจาคเงินเข้ากองทุน มีสิทธิลดหย่อนภาษีได้ตามที่ประมวลรัษฎากรกำหนด

๖.๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วย อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนห้าคน โดยในจำนวนนี้ จะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางด้านการเงินและวัฒนธรรม อย่างน้อยด้านละหนึ่งคน มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้กำหนด พิจารณออนุมัติการจ่ายเงินเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการ

คณะกรรมการบริหารกองทุนจะพิจารณาให้ความคุ้มครองและส่งเสริมแก่โครงการและแผนงานโดยมีหลักเกณฑ์เพื่อมุ่งสร้างเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เพื่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ เพื่อเป็นการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในการส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

๗. การอุทธรณ์

กำหนดให้มีการอุทธรณ์หรือโต้แย้ง กรณีที่นายทะเบียนไม่อนุญาตให้ขึ้นทะเบียนหรือกรณีที่นายทะเบียนเพิกถอนการขึ้นทะเบียน

๘. บทกำหนดโทษ

กำหนดบทลงโทษแก่กรณีที่ฝ่าฝืนคำสั่งของคณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่มีคำสั่งให้ผู้ใดมาให้อภัยคำหรือส่งเอกสารหรือวัตถุใดๆ รวมทั้งกรณีที่มีการนำมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ขึ้นทะเบียนแล้วไปเผยแพร่ในลักษณะที่เป็นการหมิ่นสถาบันพระมหากษัตริย์ กระทบกระเทือนต่อศาสนาหรือความมั่นคงของประเทศ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

๙. บทเฉพาะกาล

กำหนดรองรับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ประกาศขึ้นทะเบียนไว้แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ได้ขึ้นทะเบียนได้ตามพระราชบัญญัตินี้

ผลกระทบต่อประชาชนในการตรากฎหมาย

ภายใต้หลักนิติรัฐการตรากฎหมายต้องเป็นไปเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนน้อยที่สุด และในขณะเดียวกันกฎหมายนั้นต้องเป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย ซึ่งในการตรากฎหมายว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เน้นการส่งเสริมให้มีความกลมกลืนกันของชุมชนและประชาชนในการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์องค์ความรู้ดั้งเดิมหรือภูมิปัญญาดั้งเดิมทางวัฒนธรรมที่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษให้สืบทอดต่อไปยังชนรุ่นหลัง โดยมีกองทุนที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเป็นแหล่งทุนในการให้ความช่วยเหลือ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการคุ้มครององค์ความรู้ดั้งเดิมหรือภูมิปัญญาดั้งเดิมทางวัฒนธรรมจะมีการห้ามไม่ให้นำมรดกทางวัฒนธรรมไปเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์อันมีลักษณะเป็นการหมิ่นสถาบันพระมหากษัตริย์กระทบกระเทือนต่อศาสนา กระทบต่อความมั่นคงของประเทศยั่วยุดติกรรมทางเพศ หรือเป็นไปในทางที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือทำให้เกิดความเสียหายแก่มรดกทางวัฒนธรรม แต่การกระทำนั้นล้วนเป็นกรณีที่มีได้เป็นสิทธิเสรีภาพที่บุคคลใดจะสามารถกระทำได้ การกำหนดห้ามจึงเป็นเรื่องการป้องกันความเสียหายและความไม่เหมาะสมหรือมีผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่กรณีดังกล่าว ดังนั้น การจัดทำกฎหมายว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จึงไม่มีบทบัญญัติใดที่เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพหรือกระทบสิทธิของประชาชนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ

ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

เหตุผล

โดยที่วัฒนธรรมเป็นเรื่องที่มีความสำคัญยิ่งต่อสังคมและประเทศชาติ การให้ความเคารพในการสืบทอดมรดกทางความคิดและความเป็นเจ้าของวัฒนธรรม จึงต้องสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงตามสภาพการณ์ในปัจจุบันและเป็นการสืบทอด วัฒนธรรมที่มีความต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งขณะนี้แม้ว่าจะมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ คຸ່ມครອງวัฒนธรรมที่สามารถจับต้องได้ไม่ว่าจะเป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ หรือพิพิธภัณฑสถาน รวมทั้งกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรม แต่กฎหมายดังกล่าวยังไม่เอื้อ หรือมีกระบวนการที่ชัดเจนในการคຸ່ມครອງมรดกทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นวัฒนธรรม ที่จับต้องไม่ได้ เช่น ภาษาประจำชาติหรือภาษาพื้นเมือง ประเพณีท้องถิ่น พิธีกรรม พิธีกรรมทางสังคม วัฒนธรรมสาขาศิลปะการแสดง หรือสาขางานฝีมือดั้งเดิม เป็นต้น ประกอบกับองค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ องค์การยูเนสโกและองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องได้มีการผลักดันกฎหมายขึ้น เพื่อส่งเสริมและคຸ່ມครອງมรดกทางวัฒนธรรมหรือคຸ່ມครອງการใช้ประโยชน์จาก วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ซึ่งสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จึงสมควรมีกฎหมายที่ เกี่ยวกับการคຸ່ມครອງมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยให้ครอบคลุมการคຸ່ມครອງ และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ เพื่อนำเอาความรู้ทาง วัฒนธรรมดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ให้เกิดรายได้และมีผลต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์ พื้นฟู คຸ່ມครອງ และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ที่มีผลในการปฏิบัติและการดำเนินการซึ่งเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

“การอนุรักษ์” หมายความว่า การคุ้มครองการปฏิบัติเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เพื่อให้เกิดการพัฒนาและมีการสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง

“พิธีกรรม” หมายความว่า พฤติกรรมที่มนุษย์พึงปฏิบัติต่อความเชื่อทางศาสนาของตนเองและได้กระทำตามขั้นตอนของประเพณี

“ความเชื่อ” หมายความว่า การยอมรับข้อเสนอข้อใดข้อหนึ่งว่าเป็นจริง โดยยังมีได้พิสูจน์หรือไม่อาจพิสูจน์ได้โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

“ชุมชน” หมายความว่า กลุ่มของประชาชนที่ตั้งถิ่นฐานและสืบทอดวัฒนธรรมร่วมกันมาโดยต่อเนื่อง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

“นายทะเบียน” หมายความว่า อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ข้าราชการในกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งออกกฎกระทรวง และประกาศ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ต้องมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ คุณค่าทางจิตใจ หรือผลงานควรค่าแก่การรักษาไว้ และต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) วัฒนธรรมทางภาษา และการสร้างสรรค์ทางภาษา รวมทั้งการแสดงออกโดยใช้ภาษาเป็นสื่อถ่ายทอด

(๒) ศิลปะการแสดงและการดนตรี

(๓) การปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และประเพณีหรือเทศกาล

(๔) ความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล

(๕) ผลงานซึ่งเป็นงานช่างฝีมือดั้งเดิม

(๖) มีลักษณะอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการคุ้มครองและส่งเสริม รัฐมนตรีอาจประกาศกำหนดรายละเอียดของลักษณะมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ก็ได้

มาตรา ๖ สิทธิในมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามมาตรา ๕ ที่ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมตามพระราชบัญญัตินี้ จะต้องขึ้นทะเบียนต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

การขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๗ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองและส่งเสริมทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำนโยบายและแผนการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๒) รวบรวมข้อมูลและจัดทำทะเบียนเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๓) ประกาศมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้เป็นระดับชาติ ระดับท้องถิ่น หรือระดับบุคคล รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๕) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน

(๖) ฝึกอบรม และการวิจัยเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๗) ส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมในการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

การจัดทำทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หมวด ๒

คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

มาตรา ๘ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ อธิบดีกรมศิลปากร อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมการท่องเที่ยว อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา ประธานสภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย และประธานสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย

(ก) กรรมการผู้แทนชุมชนจำนวนหกคนซึ่งได้รับการคัดเลือกจากชุมชน
ในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และ
ภาคตะวันตก ภาคละหนึ่งคน

(ข) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจาก
ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมพื้นบ้าน ศิลปะการแสดง
ศาสนา สื่อสารมวลชน สุขภาพ กฎหมาย หรือกีฬาและนันทนาการ

ให้อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมแต่งตั้งข้าราชการของกรมส่งเสริม
วัฒนธรรมเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือก ตลอดจนการพ้นจาก
ตำแหน่งของกรรมการผู้แทนชุมชนตาม (ก) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๙ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง
หรือประกาศตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่กรมส่งเสริมวัฒนธรรมเพื่อกำหนด
นโยบายและแผนการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์และมาตรการเกี่ยวกับการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม
ที่จับต้องไม่ได้

(๔) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของนายทะเบียนตาม
พระราชบัญญัตินี้

(๕) วางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารกองทุนคุ้มครองและส่งเสริมมรดก
ทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๖) ประกาศเกียรติคุณเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติแก่บุคคลผู้ทำคุณประโยชน์
ให้กับการคุ้มครอง ส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๗) กำกับ ติดตาม และประเมินผลการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทาง
วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๑๐ กรรมการผู้แทนชุมชนตามมาตรา ๘ (๓) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔) ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันที่ได้รับ การคัดเลือกหรือแต่งตั้ง

ในกรณีที่กรรมการผู้แทนชุมชนตามมาตรา ๘ (๓) และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการคัดเลือกหรือแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลง และให้ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ซึ่งตนแทนกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๑๑ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีขึ้นไป

(๓) เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจและมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัฒนธรรม

ข. ลักษณะต้องห้าม

(๑) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๒) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๓) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่กรรมการผู้แทนชุมชนหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระและยังมิได้มีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการผู้แทนชุมชนหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างลง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

เมื่อกรรมการผู้แทนชุมชนหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการการคัดเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการผู้แทนชุมชนหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายในหกสิบวัน เว้นแต่วาระของกรรมการผู้แทนชุมชนหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้แทนชุมชนหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้

มาตรา ๑๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๐ กรรมการตามมาตรา ๘ (๓) หรือ (๔) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย
- (๔) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๕) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๖) ต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๔ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมครั้งใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมายให้นำความในมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับแก่การประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือกรมส่งเสริมวัฒนธรรม อาจเชิญบุคคลใด มาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย คำแนะนำหรือความเห็นทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงหรือเพื่อสำรวจกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

มาตรา ๑๗ ให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม รับผิดชอบในงานธุรการและงานวิชาการของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๘ ให้อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นนายทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๓

คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ประจำจังหวัด

มาตรา ๑๙ ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ประจำจังหวัด ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ วัฒนธรรมจังหวัด เป็นรองประธานกรรมการ นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัด และประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอซึ่งเลือกกันเอง จำนวนสองคน และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม วัฒนธรรมพื้นบ้าน ศิลปะการแสดง ศาสนา สื่อสารมวลชน กฎหมาย หรือกีฬาและนันทนาการ จำนวนสามคน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการคัดเลือก วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง ตลอดจนการประชุมของคณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ประจำจังหวัด ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ประจำจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในการจัดทำนโยบายและแผนการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๒) ประสานงานเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนในจังหวัดที่เกี่ยวข้องเพื่อการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๓) จัดทำบัญชีรายชื่อมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในจังหวัด

(๔) ประเมินผลการคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

(๕) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในจังหวัด

(๖) ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด ๔

การขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

มาตรา ๒๑ ชุมชนที่มีถิ่นฐาน มีการสืบทอด และมีการร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง อาจยื่นคำขอขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยการตั้งตัวแทนยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อนายทะเบียน

สภาวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย สภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมตำบล หรือสภาวัฒนธรรมอื่น ตามกฎหมายว่าด้วยวัฒนธรรมแห่งชาติ อาจยื่นคำขอต่อนายทะเบียนเพื่อขอขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามพระราชบัญญัตินี้ได้

การขอขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๒ การพิจารณาขึ้นทะเบียนตามมาตรา ๒๑ ให้นายทะเบียนพิจารณาหลักเกณฑ์ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ความโดดเด่นและคุณค่าเชิงสร้างสรรค์ของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้สำหรับท้องถิ่นหรือของประเทศชาติ

(๒) ความเป็นเอกลักษณ์ทางด้านประวัติศาสตร์ และด้านวัฒนธรรม

(๓) สามารถอ้างอิงหรือสืบค้นองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาดั้งเดิมของวัฒนธรรม

(๔) มีคุณลักษณะบ่งบอกความเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชุมชนหรือท้องถิ่นซึ่งมีคุณค่าหรือลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕

(๕) มีความจำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้มิให้เกิดการสูญหาย

การพิจารณาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๒๓ มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่มีสิทธิได้รับการขึ้นทะเบียนต้องไม่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๒) ไม่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของประเทศ

(๓) ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกทางวัฒนธรรม

มาตรา ๒๔ เมื่อกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้รับคำขอขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามมาตรา ๒๑ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบคำขอขึ้นทะเบียนดังกล่าวให้เป็นไปตามมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ และรายงานผลการตรวจสอบเสนอความเห็นต่อนายทะเบียนภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับความขอขึ้นทะเบียน

มาตรา ๒๕ ในการตรวจสอบคำขอตามมาตรา ๒๔ พนักงานเจ้าหน้าที่ อาจเชิญผู้ขอขึ้นทะเบียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ ชี้แจง หรือแสดง พยานหลักฐานเพิ่มเติมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วยก็ได้ ในกรณีที่จำเป็นต้องรับฟัง ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องวินิจฉัย ให้นายทะเบียน ส่งเรื่องให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและให้ความเห็น

มาตรา ๒๖ ในกรณีนายทะเบียนมีความเห็นว่าคำขอขึ้นทะเบียน ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ ให้มีคำสั่งยกคำขอ ขึ้นทะเบียนนั้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานการตรวจสอบและให้มี หนังสือแจ้งคำสั่งพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่ วันที่มีคำสั่ง

ผู้ขอขึ้นทะเบียนมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนต่อคณะกรรมการ ได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งนั้น

การอุทธรณ์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๗ เมื่อคณะกรรมการได้วินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว ให้มีหนังสือแจ้ง คำวินิจฉัยพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ มีคำวินิจฉัย และให้ถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สุด

มาตรา ๒๘ ในกรณีคำขอขึ้นทะเบียนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ ให้นายทะเบียนมีคำสั่งประกาศโฆษณาการรับขึ้นทะเบียน ตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๙ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศโฆษณาตามมาตรา ๒๘ บุคคลผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำคัดค้านการขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ที่ขอขึ้นทะเบียนนั้นได้

การยื่นคำคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๐ เมื่อมีการยื่นคำคัดค้านตามมาตรา ๒๙ ให้ส่งสำเนาคำคัดค้านให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีการคัดค้าน

ให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนยื่นคำโต้แย้งภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รับสำเนาคำคัดค้านและให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งสำเนาคำโต้แย้งดังกล่าวให้ผู้คัดค้าน ในกรณีที่ผู้ขอขึ้นทะเบียนไม่ยื่นคำโต้แย้ง ให้ถือว่าผู้ขอขึ้นทะเบียนละทิ้งคำขอนั้น

ในการพิจารณาและวินิจฉัยคำคัดค้านและคำโต้แย้งตามวรรคสองให้นำมาตรา ๒๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑ เมื่อนายทะเบียนวินิจฉัยคำคัดค้านและคำโต้แย้งแล้ว ให้มีหนังสือแจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนและผู้คัดค้านทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ มีคำวินิจฉัย

ผู้ขอขึ้นทะเบียนและผู้คัดค้านมีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของนายทะเบียนต่อคณะกรรมการได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยนั้น คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๒ เมื่อไม่มีการยื่นคำคัดค้านตามมาตรา ๒๙ หรือมีคำคัดค้านแต่นายทะเบียนหรือคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี มีคำวินิจฉัยอันเป็นที่สุดตามมาตรา ๓๑ ให้นายทะเบียนดำเนินการขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ขอขึ้นทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันถัดจากวันสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง หรือวันที่นายทะเบียนได้รับคำวินิจฉัย

การดำเนินการขึ้นทะเบียนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๓ เมื่อนายทะเบียนขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามมาตรา ๒๘ หรือมาตรา ๓๒ แล้ว ให้มีผลนับแต่วันที่ขึ้นทะเบียน

หมวด ๕

การคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

มาตรา ๓๔ มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ขึ้นทะเบียนแล้ว ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีสิทธิได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมดังต่อไปนี้

- (๑) เงินอุดหนุนจากกองทุนตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
- (๒) การช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมในด้านวิชาการและการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบทางด้านวัฒนธรรม รวมทั้งการฝึกอบรมแก่บุคคลที่ สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ กำหนด
- (๓) การช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรมด้านการประชาสัมพันธ์ ทางด้านการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
- (๔) สถานที่จัดการแสดงหรือนิทรรศการต่างๆ ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ
- (๕) การช่วยเหลือทางด้านอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๓๕ ชุมชนหรือสภาวัฒนธรรมซึ่งมีมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนแล้ว หากมีความประสงค์จะขอรับการคุ้มครองและส่งเสริม ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้จัดทำโครงการและแผนงานเสนอต่อนายทะเบียน โดยโครงการและแผนงานนั้นต้องมีรายละเอียดอย่างน้อยดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อชุมชนหรือสภาวัฒนธรรม
- (๒) รายละเอียดของโครงการและแผนงาน ได้แก่ วัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ระยะเวลาดำเนินการโครงการ แผนปฏิบัติการ สถานที่ ผู้รับผิดชอบ และผลที่คาดว่าจะได้รับ
- (๓) งบประมาณประมาณและประมาณการค่าใช้จ่าย
- (๔) รายละเอียดอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ในกรณีที่โครงการหรือแผนงานนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ก่อเกิดรายได้ ให้ระบุนายละเอียดและแนวทางที่จะให้เงินตอบแทนแก่กองทุนไว้ในโครงการหรือแผนงานนั้นด้วย

มาตรา ๓๖ ให้กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจัดให้มีมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ รวมทั้งให้มีการร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างชุมชนหรือองค์กรเอกชนที่ขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

มาตรา ๓๗ ในกรณีที่ปรากฏว่าชุมชนหรือสภาวัฒนธรรมที่ได้รับการคุ้มครองหรือส่งเสริมนั้นมีพฤติการณ์ในการใช้เงินที่ได้รับการอุดหนุนไม่เป็นไปตามโครงการและแผนงานและมีลักษณะที่เป็นการทุจริต ให้นายทะเบียนมีอำนาจดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือแจ้งให้ชุมชนหรือสภาวัฒนธรรมนั้นชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งผู้แทนมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำ หรือส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานอื่นมาประกอบการพิจารณา

(๒) มีหนังสือแจ้งให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นมาประกอบการพิจารณา

มาตรา ๓๘ เมื่อนายทะเบียนได้ดำเนินการตามมาตรา ๓๗ แล้วเห็นว่าชุมชนหรือสภาวัฒนธรรมไม่ได้ดำเนินการตามโครงการและแผนงานและมีลักษณะที่ไม่สุจริต ให้นายทะเบียนดำเนินการเรียกเงินที่ให้การอุดหนุนนั้นคืน

มาตรา ๓๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๖ การนำมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ขึ้นทะเบียนแล้วไปใช้ให้กระทำได้ แต่ต้องแสดงถึงแหล่งที่มาของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นั้น

การนำมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามวรรคหนึ่งไปใช้ จะตัดแปลงหรือบิดเบือนให้แตกต่างไปจากสาระสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้มิได้ เว้นแต่จะได้ระบุถึงแหล่งที่มาและแสดงถึงการประยุกต์หรือสร้างองค์ความรู้ใหม่เพิ่มเติมจากสาระสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นั้น

มาตรา ๔๐ ห้ามมิให้ผู้ใดนำมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ขึ้นทะเบียนแล้วไปเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์อันมีลักษณะเป็นการหมิ่นสถาบันพระมหากษัตริย์กระเทบกระเทือนต่อศาสนา กระเทบต่อความมั่นคงของประเทศ หรือเป็นไปในทางที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือทำให้เกิดความเสื่อมเสียแก่มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

หมวด ๖

การแก้ไขและเพิกถอนทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่มีข้อผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนในรายการที่รับขึ้นทะเบียน เมื่อผู้ขอขึ้นทะเบียนมีคำขอหรือเมื่อข้อผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนปรากฏแก่นายทะเบียน นายทะเบียนอาจมีคำสั่งให้แก้ไขข้อผิดพลาดหรือคลาดเคลื่อนนั้นได้

มาตรา ๔๒ เมื่อนายทะเบียนได้รับขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามมาตรา ๒๑ แล้ว หากปรากฏหลักฐานภายหลังว่าการขึ้นทะเบียนนั้นได้ดำเนินการไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยอำนาจ หรือโดยมีข้อมูลผิดจากความเป็นจริงในขณะที่รับขึ้นทะเบียน ผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้นายทะเบียนส่งเรื่องให้คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยให้แก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนได้

เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยให้แก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้มีหนังสือแจ้งการแก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่คณะกรรมการได้มีคำวินิจฉัยให้แก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียน และให้ประกาศโฆษณาการแก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนนั้น

การแก้ไขหรือเพิกถอนการประกาศขึ้นทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ปรากฏว่ามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้วมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๓ ผู้มีส่วนได้เสียหรือพนักงานเจ้าหน้าที่อาจขอให้นายทะเบียนส่งเรื่องให้คณะกรรมการมีคำวินิจฉัยแก้ไขหรือเพิกถอนทะเบียนได้

ให้นำความในมาตรา ๔๒ วรรคสองและวรรคสาม มาใช้บังคับกับการแก้ไขการเพิกถอนทะเบียนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามวรรคหนึ่ง โดยอนุโลม

หมวด ๗

กองทุนคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

มาตรา ๔๔ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เรียกว่า “กองทุนคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการคุ้มครอง ส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๕ กองทุนประกอบด้วย

- (๑) เงินทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้
- (๒) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (๓) เงินตอบแทนที่ได้จากการให้การอุดหนุนตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง
- (๔) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้
- (๕) เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ
- (๖) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายหรือโดยนิติกรรมอื่น
- (๗) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน

มาตรา ๔๖ เงินและดอกผลตามมาตรา ๔๕ ไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้ของแผ่นดิน

มาตรา ๔๗ การบริจาคเงินเข้ากองทุน ให้ผู้บริคนำไปหักลดหย่อนภาษีได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ในประมวลรัษฎากร

มาตรา ๔๘ ให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนคณะหนึ่ง ประกอบด้วยอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงบประมาณ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนห้าคน โดยในจำนวนนี้จะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางการเงินและวัฒนธรรมอย่างน้อยด้านละหนึ่งคน

ให้อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรมแต่งตั้งข้าราชการของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๔๙ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การประชุม และการแต่งตั้งคณะกรรมการของคณะกรรมการบริหารกองทุนโดยอนุโลม

มาตรา ๕๐ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) บริหารกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
- (๒) พิจารณานุมัติการจ่ายเงินเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด
- (๓) รายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนต่อคณะกรรมการตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๑ ในการพิจารณาให้การคุ้มครอง ส่งเสริมและอนุรักษ์แก่โครงการและแผนงานตามมาตรา ๓๕ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนพิจารณาหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นการสร้างเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
- (๒) เป็นการพัฒนาให้เกิดคุณประโยชน์ต่อชาติในด้านเศรษฐกิจ สังคม และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- (๓) เป็นการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้
- (๔) เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการคุ้มครอง ส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

มาตรา ๕๒ การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์และการจัดการกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๕๓ ให้คณะกรรมการบริหารกองทุนจัดทำงบดุลและบัญชีทำการส่งผู้สอบบัญชีตรวจสอบภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีทุกปี

ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีของกองทุนทุกรอบปีแล้วทำรายงานผลการสอบและรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของกองทุนเสนอต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชีเพื่อคณะกรรมการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

หมวด ๘
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๔ ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำหรือไม่ส่งเอกสารหรือวัตถุใดๆ ตามที่
คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการสั่งตามมาตรา ๑๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน
สามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๕ ผู้ใดฝ่าฝืนตามมาตรา ๔๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี
หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๖ บรรดามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่กรมส่งเสริม
วัฒนธรรมได้ประกาศขึ้นทะเบียนไว้แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ถือ
เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

การดำเนินงานของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้า อนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่ ฟื้นฟู และพัฒนาวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมพื้นบ้านอย่างต่อเนื่องตลอดมา โดยการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะตอบสนองต่อภารกิจดังกล่าว

ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๘ - ๒๕๕๒ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูล และจัดทำฐานข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดง จำนวน ๓๕๐ เรื่อง ด้านงานช่างฝีมือดั้งเดิม จำนวน ๕๐๐ เรื่อง และด้านมุขปาฐะ จำนวน ๔๐ เรื่อง ในปีงบประมาณ ๒๕๕๓ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมสนับสนุนให้มีการจัดทำทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในระดับจังหวัด โดยให้ดำเนินการนำร่องในการทำทะเบียนสาขาศิลปะการแสดง งานช่างฝีมือดั้งเดิม วรรณกรรมพื้นบ้านและกีฬาภูมิปัญญาไทย นอกจากนี้ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ - ๒๕๕๖ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมส่งเสริมให้ชุมชนดำเนินการจัดเก็บข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามกรอบการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบและเป็นสากล

เพื่อเป็นการต่อยอดการดำเนินงาน กรมส่งเสริมวัฒนธรรมจึงกำหนดภารกิจในการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมขึ้น โดยมีกิจกรรมสำคัญ คือ การขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ซึ่งได้ดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นต้นมา เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญของชาติและเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน รวมทั้งเป็นการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ อันจะนำไปสู่การสร้างความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขของคนในสังคมต่อไป

การนิยามความหมายของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

“มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” หมายถึง การปฏิบัติ การแสดงออก ความรู้ ทักษะ ตลอดจนเครื่องมือ วัตถุ สิ่งประดิษฐ์ และพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านั้น ซึ่งชุมชน กลุ่มชน และในบางกรณีปัจเจกบุคคล ยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของมรดกทางวัฒนธรรมของตน มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมซึ่งถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่งนี้ เป็นสิ่งซึ่งชุมชนและกลุ่มชนสร้างขึ้นใหม่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมของตน เป็นปฏิสัมพันธ์ของพวกเขาที่มีต่อธรรมชาติ และประวัติศาสตร์ของตน และทำให้คนเหล่านั้นเกิดความรู้สึกมีอัตลักษณ์และความต่อเนื่อง ดังนั้น จึงก่อให้เกิดความเคารพต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์

“มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” จำแนกออกเป็น ๗ สาขา ดังนี้

๑. **ศิลปะการแสดง** หมายถึง การแสดงดนตรี รำ-เต้น และละครที่แสดงเป็นเรื่องราว ทั้งที่เป็นการแสดงตามขนบแบบแผน มีการประยุกต์เปลี่ยนแปลง และ/หรือการแสดงร่วมสมัย การแสดงที่เกิดขึ้นนั้น เป็นการแสดงสดต่อหน้าผู้ชม และมีจุดมุ่งหมายเพื่อความงาม ความบันเทิงและ/หรือเป็นงานแสดงที่ก่อให้เกิดการคิด วิพากษ์ นำสู่การพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสังคม แบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ ดนตรี และ การแสดง

๒. **งานช่างฝีมือดั้งเดิม** หมายถึง ภูมิปัญญา ทักษะฝีมือช่าง การเลือกใช้วัสดุ และกลวิธีการสร้างสรรค์ที่แสดงถึงอัตลักษณ์ สะท้อนพัฒนาการทางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มชน แบ่งออกเป็น ๑๐ ประเภท คือ ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า เครื่องจักสาน เครื่องรัก เครื่องปั้นดินเผา เครื่องโลหะ เครื่องไม้ เครื่องหนัง เครื่องประดับ งานศิลปกรรมพื้นบ้าน และผลิตภัณฑ์อย่างอื่น

๓. **วรรณกรรมพื้นบ้าน** หมายถึง วรรณกรรมที่ถ่ายทอดอยู่ในวิถีชีวิตชาวบ้าน โดยครอบคลุมวรรณกรรมที่ถ่ายทอดโดยวิธีการบอกเล่า และที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร แบ่งออกเป็น ๗ ประเภท คือ นิทานพื้นบ้าน ประวัติศาสตร์บอกเล่า บทสวดหรือบทกล่าวนิพธีกรรม บทร้องพื้นบ้าน สำนวนภาษาิต ปริศนา คำทาย และตำรา

๔. กีฬาภูมิปัญญาไทย หมายถึง การเล่น การกีฬา และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ที่มีการปฏิบัติกันอยู่ในประเทศไทยและมีเอกลักษณ์สะท้อนวิถีไทย แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ การเล่นพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

๕. แนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรมและงานเทศกาล หมายถึง การประพาสปฏิบัติในแนวทางเดียวกันของคนในชุมชนที่สืบทอดต่อกันมา บนหนทางของมงคลวิธี นำไปสู่สังคมแห่งสันติสุขแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของชุมชนและชาติพันธุ์นั้นๆ แบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ มารยาท ขนบธรรมเนียมประเพณี และงานเทศกาล

๖. ความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล หมายถึง องค์ความรู้ วิธีการ ทักษะ ความเชื่อ แนวปฏิบัติและการแสดงออกที่พัฒนาขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและเหนือธรรมชาติ แบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ อาหารและโภชนาการ การแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์และไสยศาสตร์ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และชัยภูมิและการตั้งถิ่นฐาน

๗. ภาษา หมายถึง สัญลักษณ์ที่มนุษย์กำหนดขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือแสดงออกเพื่อสื่อความเข้าใจระหว่างคนในสังคม ทั้งที่อยู่ในภาษาพูด ภาษาเขียน และภาษามือ นอกจากช่วยสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันหรือช่วยสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมแล้ว ภาษายังเป็น สมบัติของสังคมที่สะท้อนวัฒนธรรมของเจ้าของภาษานั้นได้เป็นอย่างดี แบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ ภาษาไทย ภาษาไทยถิ่น ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ และภาษาสัญลักษณ์

การขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ

ในยุคที่โลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นปัจจุบัน สิ่งที่เป็นภูมิปัญญาของมนุษยชาติดังกล่าวข้างต้น กำลังถูกคุกคามจากภัยอันตรายต่างๆ ทั้งด้วยการถูกรุกรานจากวัฒนธรรมต่างชาติ การฉกฉวยผลประโยชน์จากผู้ที่มีเทคโนโลยีที่เหนือกว่า หรือการนำภูมิปัญญาของกลุ่มชนหนึ่งๆ ไปใช้อย่างไม่เหมาะสม และไม่มี การแบ่งปันผลประโยชน์ ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลให้กลุ่มชนที่ได้รับผลกระทบถูกละเลยจนเกิดการสูญเสียดั้งเดิม และสูญเสียมรดกภูมิปัญญาที่เป็นองค์ความรู้ของตนไปอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์

การประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม จึงเป็นหนทางหนึ่งในการปกป้องคุ้มครอง และเป็นหลักฐานสำคัญของประเทศในการประกาศความเป็นเจ้าของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมต่างๆ ในขณะที่ยังไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่จะคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งในอนาคตหากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ก็จะเป็นโอกาสอันดียิ่งในการเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติภูมิของประเทศชาติให้ปรากฏในสังคมโลก เช่นเดียวกับที่ประเทศต่างๆ มากกว่า ๑๔๐ ประเทศ ที่เป็นภาคีสมาชิกแล้วในปัจจุบัน

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ประกาศการขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญของชาติและเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน รวมทั้งเป็นการปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ อันจะนำไปสู่การสร้างความรู้ ความเข้าใจ เห็นคุณค่า ยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุข โดยมีวัตถุประสงค์การดำเนินงาน ดังนี้

๑. เพื่อบันทึกประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญา และอัตลักษณ์ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
๒. เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่อยู่ในอาณาเขตของประเทศไทย

๓. เพื่อเสริมสร้างบทบาทสำคัญ และความภาคภูมิใจของชุมชน กลุ่มคน หรือบุคคล ที่เป็นผู้ถือครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

๔. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสิทธิชุมชนในการอนุรักษ์ สืบสาน พื้นฟู และ ปกป้องคุ้มครองมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

๕. เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาเพื่อการสงวนรักษามรดก วัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของยูเนสโก

เกณฑ์การคัดเลือกมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกรมวัฒนธรรม ได้กำหนด เกณฑ์การขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ โดยคณะกรรมการ จะพิจารณาตามเกณฑ์การประกาศขึ้นทะเบียนเฉพาะของแต่ละสาขา ซึ่งเกณฑ์มี ความสอดคล้องคล้ายคลึงกัน ประเด็นสำคัญประกอบด้วย

๑. เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมในสาขาศิลปะการแสดง สาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม สาขาวรรณกรรมพื้นบ้าน สาขากีฬามรดกภูมิปัญญาไทย สาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล สาขาความรู้และแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับธรรมชาติและจักรวาล และสาขาภาษา

๒. มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ทางด้านประวัติศาสตร์และด้าน วัฒนธรรม และมีคุณลักษณะบ่งบอกความเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของ ท้องถิ่นหรือของประเทศชาติ

๓. มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วิชาการ ศิลปะ คุณค่าทางจิตใจ คุณค่า เชิงสร้างสรรค์ หรือผลงานควรค่าแก่การรักษาไว้

๔. มีการบันทึกหลักฐานหรือสามารถอ้างอิง/สืบค้นองค์ความรู้ ภูมิปัญญาดั้งเดิมของวัฒนธรรม

๕. มีความจำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้มิให้เกิดการสูญหายหรือนำไปใช้อย่าง ไม่เหมาะสม

รายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติที่ขึ้นทะเบียนแล้ว

ปี พ.ศ. ๒๕๕๒

สาขาศิลปะการแสดง		สาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม	
การแสดง	๑. โขน	ผ้าและ ผลิตภัณฑ์ จากผ้า	๑. ขึ้นตีนจก
	๒. หนังใหญ่		๒. ผ้าแพรวา
	๓. ละครชาตรี		๓. ผ้าทอนาหมื่นศรี
	๔. โนรา	เครื่องจักสาน	๔. ก่องข้าวดอก
	๕. หนังตะลุง		๕. เครื่องจักสาน ย่านลิเภา
ดนตรี	๖. วงสะล้อ ซอ ปีน	เครื่องปั้นดินเผา	๖. เครื่องปั้นดินเผา เวียงกาหลง
	๗. ซอล้านนา	เครื่องโลหะ	๗. มีดอรัญญิก
	๘. หมอลำพื้น		๘. กระดิ่งทองเหลือง
	๙. หมอลำกลอน		๙. กริช
	๑๐. ลำพญา	เครื่องไม้	๑๐. เกวียนสลักลาย
	๑๑. เพลงโคราช	เครื่องหนัง	๑๑. รูปหนังตะลุง
	๑๒. ดิเกิร์ฮูตู	เครื่องประดับ	๑๒. เครื่องทองโบราณ สกุลช่างเพชรบุรี
งานศิลปกรรม พื้นบ้าน			๑๓. ปราสาทศพ สกุลช่างลำปาง

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓

สาขาศิลปะการแสดง		สาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม	
ดนตรี	๑. ปี่พาทย์	ผ้าและผลิตภัณฑ์ จากผ้า	๑. ผ้ายก
การแสดง	๒. ละครใน		เครื่องโลหะ
	๓. หุ่นกระบอก	๓. การปั้นหล่อ พระพุทธรูป	
	๔. ลิเกทรงเครื่อง		
	๕. รำเพลงช้า-เพลงเร็ว		
	๖. แม่ท่ายักษ์-ลิง		

สาขาวรรณกรรมพื้นบ้าน		
นิทาน พื้นบ้าน	๑. นิทานศรีธัญชัย	๖.ตำนานดาวลูกไก่
	๒. นิทานสังข์ทอง	๗.ตำนานพระเจ้าเสียบโลก
	๓. นิทานขุนช้างขุนแผน	๘.ตำนานพระบรมธาตุ นครศรีธรรมราช
	๔. ตำนานพระแก้วมรกต	๙.ตำนานพระพุทธรูปสี่องค์
	๕. ตำนานพระเจ้าห้าพระองค์	๑๐.ตำนานพญาคันคาก
บดสวดหรือ บทกล่าวนิ พิธีกรรม	๑๑.บททำขวัญข้าว	
	๑๒.บททำขวัญนาคน	
	๑๓.บททำขวัญควาย	
ตำรา	๑๔.ตำราแมวไทย	
	๑๕.ตำราเลขยันต์	

สาขากีฬามิปัญญาไทย	
ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว	๑.มวยไทย

ปี พ.ศ. ๒๕๕๔

สาขาศิลปะการแสดง		สาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม	
ดนตรี	๑. กระจับปี่	ผ้าและ ผลิตภัณฑ์ จากผ้า	๑. ผ้าयो้มคราม
	๒. เป็ยะ	เครื่องจักสาน	๒. เครื่องจักสานไม้ไผ่
	๓. ซับเสภา	เครื่องไม้	๓. เรือไทยพื้นบ้าน ดั้งเดิม
การแสดง	๔. ละครนอก		๔. เรือกอและ
	๕. การแสดงในพระราชพิธี		๕. งานช่างแทงหยวก

สาขาวรรณกรรมพื้นบ้าน		สาขากีฬาภูมิปัญญาไทย	
นิทาน พื้นบ้าน	๑. นิทานปลาปู่ทอง	กีฬาพื้นบ้าน	๑. ว้าวไทย
	๒. ตำนานจามเทวี		๒. ตะกร้อ
	๓. ตำนานผาแดงนางไอ่		๓. แย้ลรุงู
	๔. ตำนานแม่ตากพระโขนง		๔. ตีจับ
	๕. ตำนานนางเลียดชาว	ศิลปะการต่อสู้ ป้องกันตัว	๕. กระบี่กระบอง

สาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล		สาขาความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ ธรรมชาติและจักรวาล	
มารยาท	๑. การแสดงความเคารพแบบไทย	อาหารและโภชนาการ	๑. น้ำปลาไทย
ขนบธรรมเนียม	๒. ทำขวัญข้าว		๒. ต้มยำกุ้ง
ประเพณี	๓. พิธีไหว้ครู		๓. ผัดไทย
งานเทศกาล	๔. สงกรานต์	การแพทย์แผนไทยและ การแพทย์พื้นบ้าน	๔. ฤๅษีดัดตน
	๕. ลอยกระทง		๕. การนวดไทย

ปี พ.ศ. ๒๕๕๕

สาขาศิลปะการแสดง		สาขางานช่างฝีมือดั้งเดิม	
ดนตรี	๑. ดนตรีของ กลุ่มชาติพันธุ์ลื้อ	ผ้าและ ผลิตภัณฑ์ จากผ้า	๑. ผ้าทอโทครั้ง
	๒. ซอสามสาย		๒. ผ้าทอไทลื้อ
	๓. เพลงหน้าพาทย์		๓. ผ้าทอกะเหรี่ยง
	๔. กัณฑ์มโหรี		๔. ผ้าทอไทยวน
	๕. เจริญ		๕. ผ้าทอผู้ไทย
	๖. กาทลอ		เครื่องรัก
การแสดง	๗. ก้านกึงกะหร่า	๗. เครื่องรัก	
	๘. ฟ้อนม่านม้วยเชียงตา	เครื่องโลหะ	๘. ชันลงหินบ้านบุ
	๙. รำฝรั่งคู่		๙. บาตรบ้านบาตร
	๑๐. ละครตีกดาบรพ	งานศิลปกรรม พื้นบ้าน	๑๐. สัตตภัณฑ์ล้านนา
	๑๑. โนราโรงครู		๑๑. โคมล้านนา
	๑๒. มะโย่ง		
	๑๓. ร่องเง็ง		

สาขาวรรณกรรมพื้นบ้าน		สาขากีฬากฎมีปัญญาไทย		
นิทานพื้นบ้าน	๑. นิทานพระร่วง	การเล่นพื้นบ้าน	๑. ไม้หีม	
	๒. นิทานวรรณคดี		๒. หมากเก็บ	
	๓. นิทานตาม่องล่าย		๓. เสือกินวัว	
	๔. พระสุธนมโนห์รา-ภาคใต้	กีฬาพื้นบ้าน	๔. หมากรูกไทย	
	๕. นิทาน เรื่องวันคาร		๕. ตะกร้อลอดห่วง	
	๖. ตำนานเจ้าหลวงคำแดง		๖. วิ่งวัว	
	๗. ตำนานพระธาตุดอยตุง		๗. วิ่งควาย	
	๘. ตำนานเจ้าแม่สองนาง		ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว	๘. เจิง
	๙. ตำนานอุรังคธาตุ			
	๑๐. ตำนานหลวงปู่ทวด			
	๑๑. นางโศควดี : ตำนานสร้างโลกและจักรวาล			
	๑๒. ตำนานสร้างโลกภาคใต้			
	ตำรา	๑๓. ปักขะทีนล้านนา		
๑๔. ตำราศาสตร์				

สาขาแนวปฏิบัติทางสังคม พิธีกรรม และงานเทศกาล		สาขาความรู้และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ ธรรมชาติและจักรวาล	
ชนบ ธรรมนิยม ประเพณี	๑. การผูกเกลือ	อาหารและ โภชนาการ	๑. สำหรับอาหารไทย
	๒. การผูกเสี่ยว		๒. แกงเผ็ด
	๓. เทศน์มหาชาติ		๓. แกงเขียวหวาน
	๔. พิธีทำบุญต่ออายุ		๔. ส้มตำ
	๕. การแต่งกายบาป่า - เพอนารากัน		๕. น้ำพริก
			๖. ปลาจ๋า
งานเทศกาล	๖. สารทเดือนสิบ	การแพทย์ แผนไทยและ การแพทย์ พื้นบ้าน	๗. ลูกประคบ
	๗. ประเพณีรับบัว		๘. ยาหอม
			๙. หมอพื้นบ้านรักษา กระดูกหัก
		โหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ และไสยศาสตร์	๑๐. คชศาสตร์ชาวกูย
	ชัยภูมิและ การตั้งถิ่นฐาน	๑๑. ดอนปู่ตา	

สาขาภาษา	
ภาษาไทยถิ่น	๑. อักษรธรรมล้านนา
	๒. อักษรไทยน้อย
	๓. อักษรธรรมอีสาน
ภาษากลุ่มชาติพันธุ์	๔. ภาษาของ
	๕. ภาษาญ้อกูร
	๖. ภาษาก่อง

การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

องค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้รับรองอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Convention for the Safeguarding of Intangible Cultural Heritage) ในการประชุมสมัชชาสามัญครั้งที่ ๓๒ เมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๔๖ โดยอนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์ คือ ๑) เพื่อคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ ๒) เพื่อให้เกิดความเคารพต่อมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในชุมชน กลุ่มชน ท้องถิ่น ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ ๓) เพื่อก่อให้เกิดการตระหนักรู้ในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และให้เกิดการเห็นคุณค่าร่วมกันในเรื่องดังกล่าว และ ๔) เพื่อให้ความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศ

ภายใต้ต้นสัญญานี้ กำหนดให้รัฐภาคีสมาชิกดำเนินการจัดทำทะเบียนข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พัฒนามาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ รวมทั้งเสนอรายการมรดกทางวัฒนธรรมที่อยู่ในดินแดนของตนเพื่อจารึกเป็นรายการตัวแทนของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติหรือรายการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสงวนรักษาอย่างเร่งด่วนของยูเนสโก

ในปัจจุบัน ประเทศไทยอยู่ระหว่างเตรียมการเข้าเป็นภาคีสมาชิกอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ จึงทำให้ประเทศไทยยังไม่สามารถเสนอมรดกทางวัฒนธรรมของไทยเพื่อจารึกเป็นรายการตัวแทนมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ และรายการมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ที่ต้องได้รับการสงวนรักษาอย่างเร่งด่วนของยูเนสโกได้ในขณะนี้ อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้พัฒนากลไกและมาตรการต่างๆ เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้แล้ว ได้แก่ การจัดทาค้างข้อมูล การขึ้นทะเบียน และการพัฒนากฎหมาย

